

www.kons.gov.ba

Kulturno naslijeđe na vodi

Kulturno naslijeđe je neraskidivo vezano za okruženje u kojem je nastalo.

Promjene u okruženju neminovno dovode do promjena na kulturnom naslijeđu.

Prema Postanju, Bog od vode rastavi zemlju koja bijaše suha, nakon stvaranja neba i zemlje, svjetla i tame. U drugim kosmogonijama **voda je drevna materija iz koje nastaju svi oblici.**

Prisustvo vode daje identitet zemlji, a legenda o Potopu predstavlja 'degradaciju ili nestanak mjesta' u Velikoj Poplavi. Iako je suprotnost u odnosu na prostor, voda tijesno pripada živućoj stvarnosti.

([Christian Norberg-Schulz](#), Genius Loci – Towards a Phenomenology of Architecture)

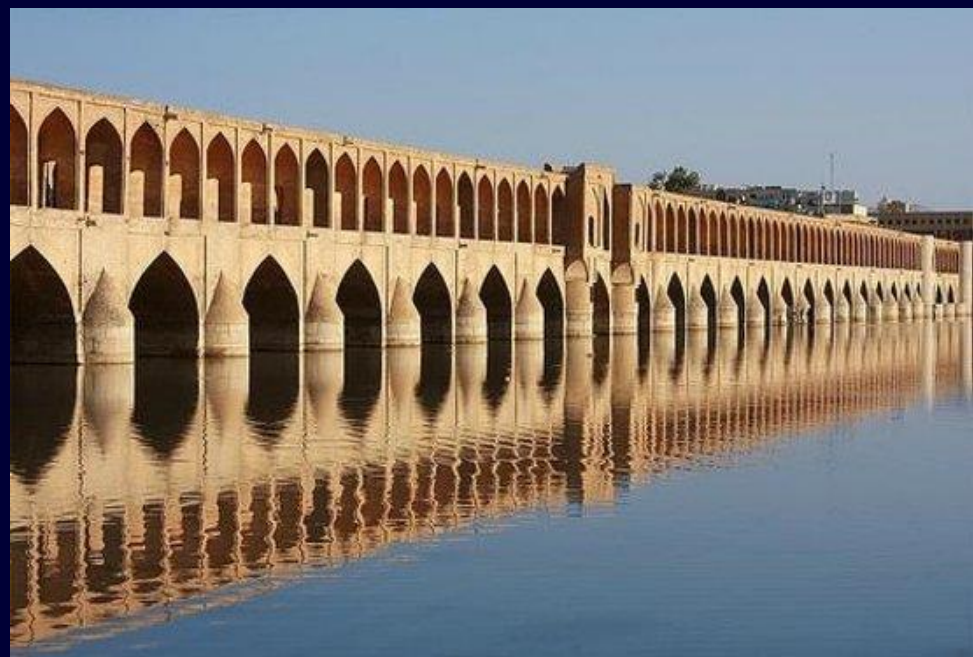
Neraskidiva veza prirode i graditeljskog naslijeđa

„Mjesta imaju ličnost - osobnost što podrazumijeva unikatnost stečenu vremenom. Osobnost mjesta sastavljena je od prirodnih datosti i rezultata modifikacijskih radova generacija ljudi. Mjesta imaju unikatna lica stečena u trajnoj interakciji čovjeka i prirode“ (Yi Fu Tuan).

Šta se dešava kada se odnos izgrađenog i prirodnog poremeti

Allahverdi Khan ili Si-O Seh Pul Most u Isfahanu, kralj Abbas I, 1599-1602, podignut na najvećoj rijeci Iranskog platoa, Zayandeh Rud - "fertile" or "life giver"

KULTURNO NASLIJEĐE NA VODI – HISTORIJSKA URBANA PODRUČJA

SVJETSKA VAŠTINA U VIM - СВЈЕТСКА БАШТИНА У ВИМ - WORLD HERITAGE SITES

I Stari most i stari grad Mostar
Стари мост и стари град Мостар
Old Bridge Area of the Old City of Mostar

Kategorija (civ) "Kulturno" - Young masonry bridge, a unique challenge to the traditional stone bridge, built by the Croatians in the 16th century. It is a symbol of the city's multicultural heritage and a masterpiece of masonry art.

Kategorija (civ) "Kulturno" - Stone masonry bridge, a unique challenge to the traditional stone bridge, built by the Croatians in the 16th century. It is a symbol of the city's multicultural heritage and a masterpiece of masonry art.

Kategorija (civ) "Kulturno" - Stone masonry bridge, a unique challenge to the traditional stone bridge, built by the Croatians in the 16th century. It is a symbol of the city's multicultural heritage and a masterpiece of masonry art.

Kategorija (civ) "Kulturno" - Young masonry bridge, a unique challenge to the traditional stone bridge, built by the Croatians in the 16th century. It is a symbol of the city's multicultural heritage and a masterpiece of masonry art.

Kategorija (civ) "Kulturno" - Stone masonry bridge, a unique challenge to the traditional stone bridge, built by the Croatians in the 16th century. It is a symbol of the city's multicultural heritage and a masterpiece of masonry art.

Kategorija (civ) "Kulturno" - Stone masonry bridge, a unique challenge to the traditional stone bridge, built by the Croatians in the 16th century. It is a symbol of the city's multicultural heritage and a masterpiece of masonry art.

2 Most Mehmed paše Sokolovića u Višegradu
Мост Мехмед паше Соколовића у Вишеграду
Mehmed Paša Sokolović Bridge in Višegrad

BOSNA I HERCEGOVINA

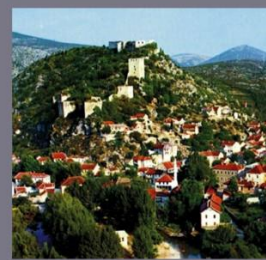
BOSNIA AND HERZEGOVINA

3 Prirodno graditeljska cjelina Jajce - Природно градитељска целина Јајце
The natural and architectural ensemble of Jajce

9 Historijsko gradsko područje Pocitelj
Историјско градско подручје Поцителј
The historic urban site of Pocitelj

7 Prirodno graditeljska cjelina Stolac
Природно градитељска целина Столац
The natural and architectural ensemble of Stolac

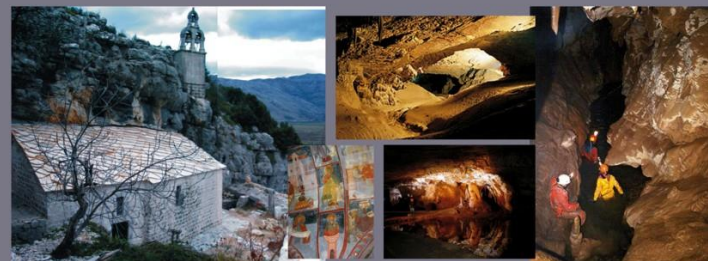
4 Sarajevo - jedinstven simbol univerzalne multikulturalnosti
Сарајево - јединствен симбол универзалне мултикултуралности
Sarajevo - unique symbol of universal multiculture

5 Prirodno graditeljska cjelina Blidinje
Природно градитељска целина Блдинје
The natural and architectural ensemble of Blidinje

6 Prirodno graditeljska cjelina Blagaj
Природно градитељска целина Благај
The natural and architectural ensemble of Blagaj

8 Spomenik prirode pećina Vjetrenica sa graditeljskom cjelinom sela Zavala
Споменик природе пећина Вјетреница са градитељском целином села Завала
The natural monument Vjetrenica cave with architectural ensemble of village Zavala

Most Mehmed-paše Sokolovića Višegrad

NASLIJEĐE NA VODI – HISTORIJSKA URBANA PODRUČJA

Bregava
Buna
Neretva

POČITELJ

NASLIJEĐE NA VODI – HISTORIJSKA URBANA PODRUČJA

Bregava
Buna
Neretva
Rivers

BLAGAJ

NASLIJEDE NA VODI – HISTORIJSKA URBANA PODRUČJA

Mlinice – Bregava - Stolac

NASLIJEDE NA VODI – HISTORIJSKA URBANA PODRUČJA

Bregava
Buna
Neretva

STOLAC

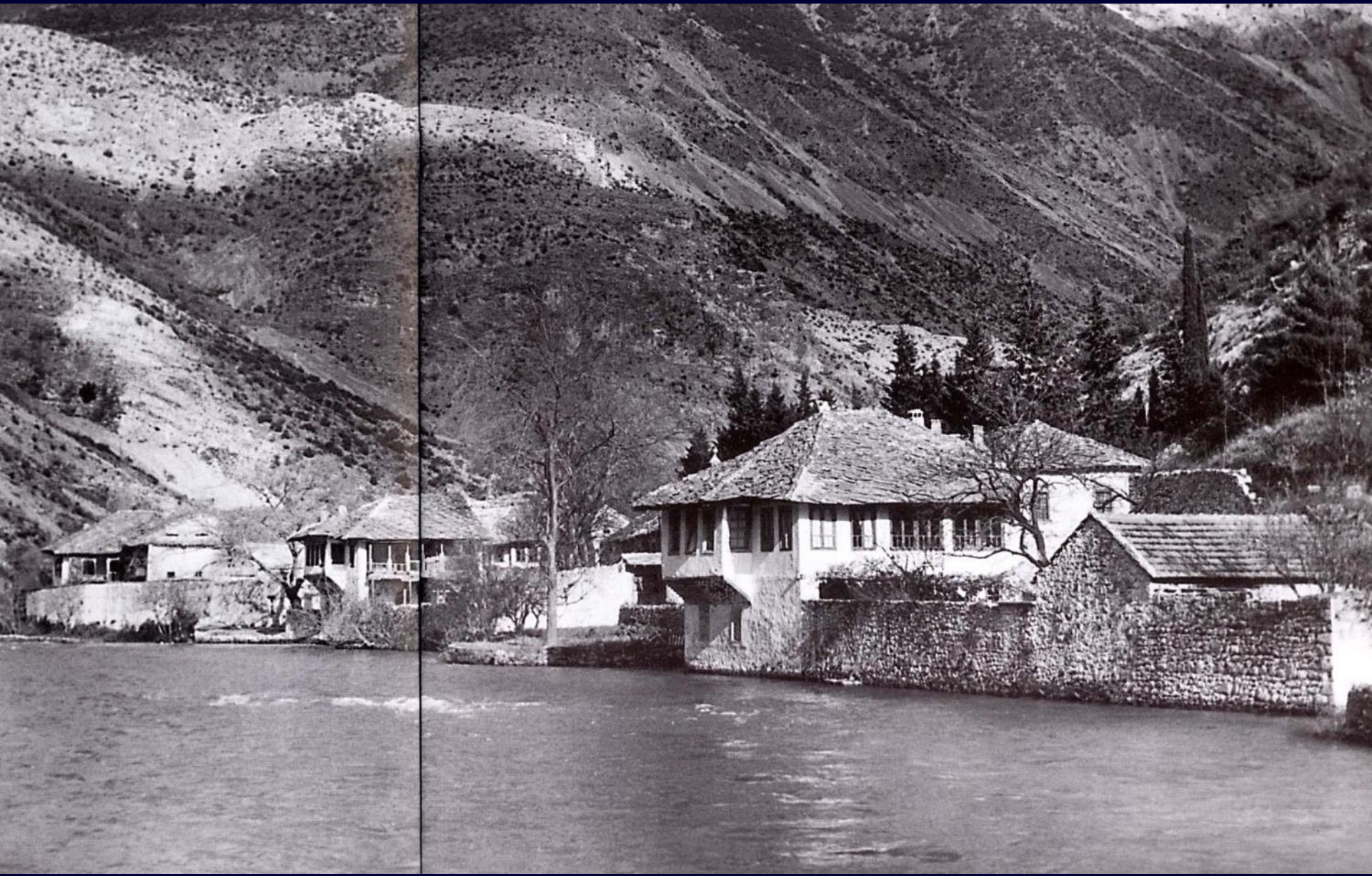
NASLIJEDE NA VODI – HISTORIJSKA URBANA PODRUČJA

PRIRODNO-GRADITELJSKA CJELINA KORITO BREGAVE SA MLINICAMA, STUPAMA I MOSTOVIMA

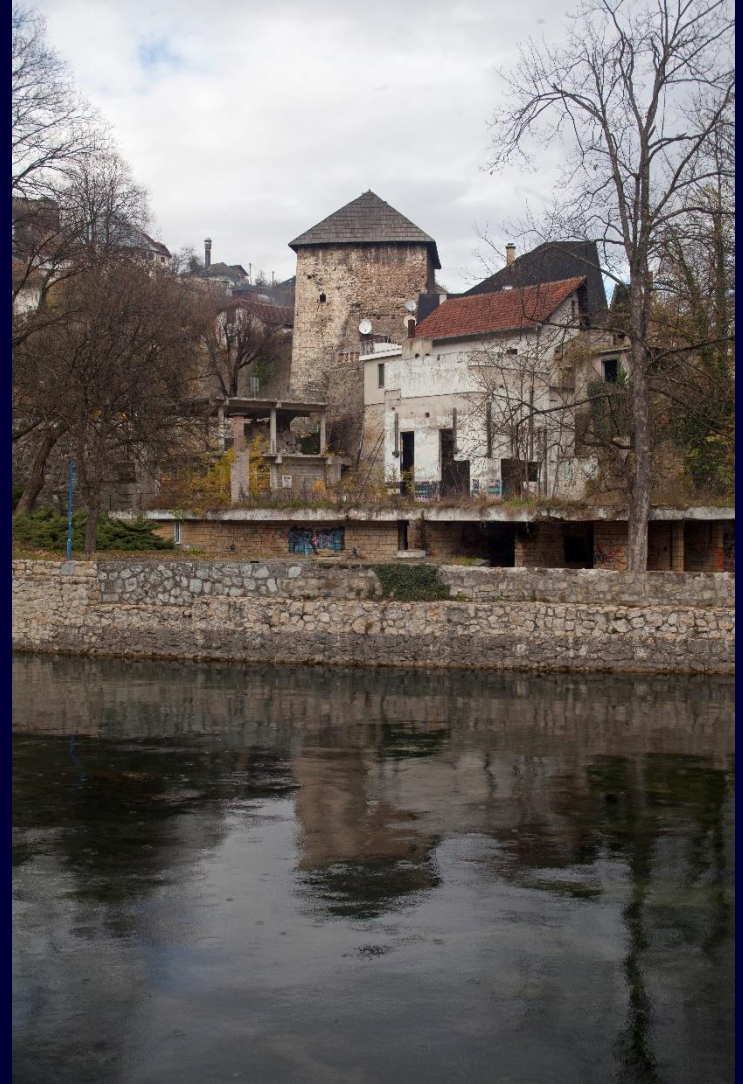
NASLIJEDE NA VODI – HISTORIJSKA URBANA PODRUČJA

BGOVINA

Jajce

Odgovornost prema naslijeđu

Jezero HE
Grabovica
Promjena
vodostaja i
vodotoka

Poplave 2014.

Međunarodni sistem zaštite

- **Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine (UNESCO, 1972)**
- **Operativni vodič za provedbu Konvencije**
- **Evropska kulturna konvencija (1954.),**
- **Konvencija o zaštiti arhitektonske baštine Evrope (1985.),**
- **Evropska konvencija o zaštiti arheološke baštine (Valleta, 1992., rev), Evropska konvenciju o predjelu/krajobrazu (2000.),**
- **Okvirna konvencija Vijeća Evrope o vrijednosti kulturnog nasljeđa za društvo (Faro, 2005).**
- **Konvencija o procjeni uticaja na okoliš prekograničnih granica (Espoo, Finska, 1991)**
- **UN Konvencija o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera**
- **UN Konvencija o biološkom biodiverzitetu**

1. Kulturno naslijeđe je neraskidivo vezano za okruženje u kojem je nastalo. Promjene u okruženju neminovno dovode do promjena na kulturnom naslijeđu.
2. Negativni prirodni ali i ljudskom rukom izazvani utjecaji na eko-sistem mogu kreirati nova plavna područja, promjene vodotoka rijeka ili pak njihov nestanak, što dovodi do transformacije i degradacije identiteta i vrijednosti kulturnog naslijeđa: pojavnosti, namjena i simboličkih vrijednosti.
3. **Moramo biti odgovorniji prema naslijeđu, svatko od nas.**
Postojeće administrativne i zakonske mjere su nedovoljne da zaštite naslijeđe od takvih negativnih utjecaja, jer **tretiraju prirodna obilježja odvojeno od kulturnog naslijeđa**. Država BiH je obavezna prema međunarodnim konvencijama da zaštiti naslijeđe na svojoj teritoriji.